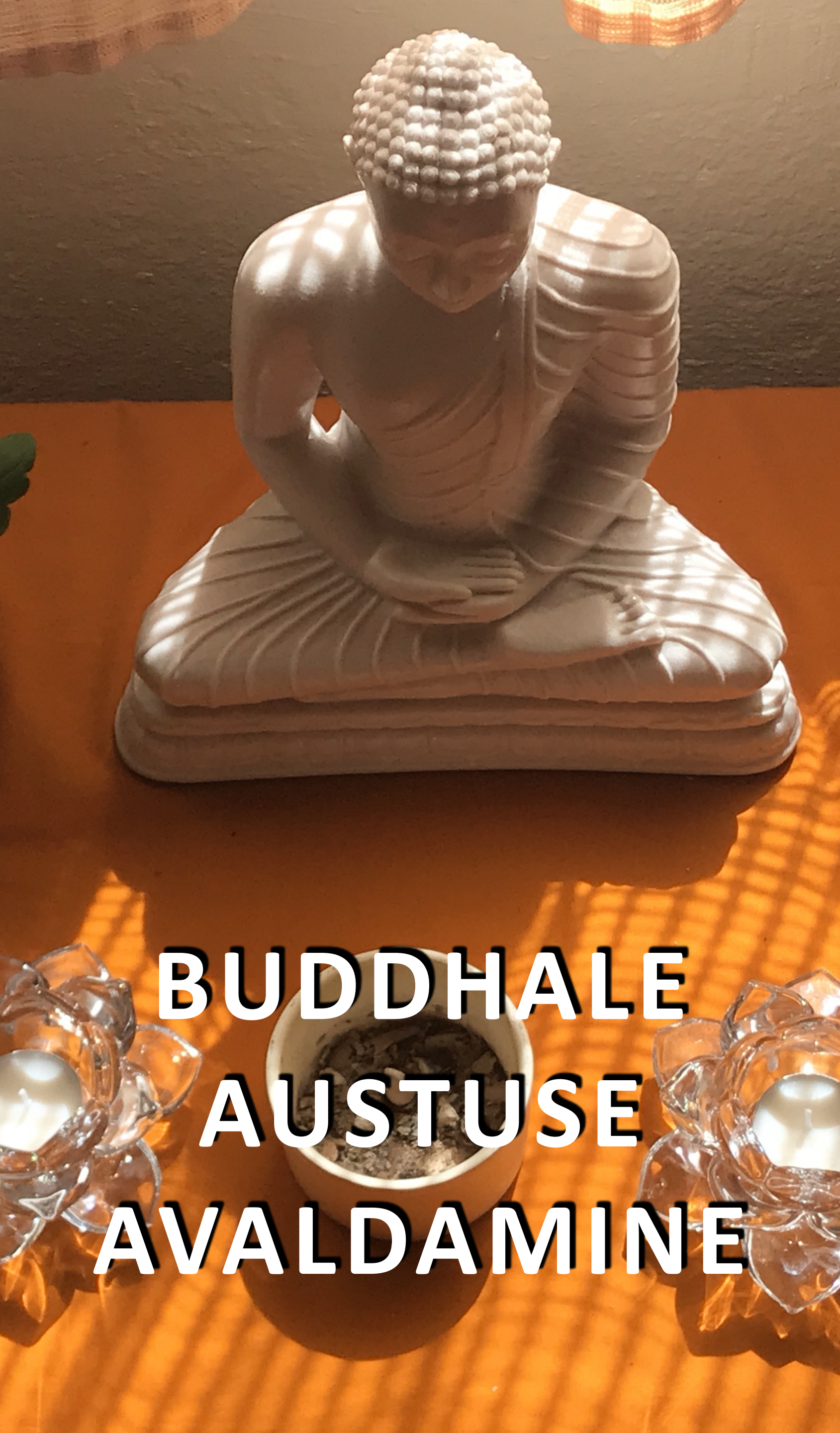

5-PÄEVANE DHAMMA KURSUS
“NII NAGU ÕPETAS BUDDHA”
koos juhendatud meditatsioonipraktikaga
4. õige tegu

Õpetaja: Auväärne Ṭhitaṇṇa bhikkhu
(Andrus Kahn, MA ja PhD budoloogias)

**BUDDHALE
AUSTUSE
AVALDAMINE**

**NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO
SAMMĀ-SAMBUDDHASSA**

AUSTUS TEMALE, ÜLIMALE, ARAHANDILE, ÕIGESTI MÕISTNULE

**NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO
SAMMĀ-SAM-BUDDHASSA**

AUSTUS TEMALE, ÜLIMALE, ARAHANDILE, ÕIGESTI MÕISTNULE

**NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO
SAMMĀ-SAM-BUDDHASSA**

AUSTUS TEMALE, ÜLIMALE, ARAHANDILE, ÕIGESTI MÕISTNULE

ÕIGE TEGU

sammā-kammanta

Temaatika

- Mida tähendab õige tegu?
- Millised on kaks õige teo liiki?
- Millised on vale tegutsemise neli alust?
- Mida tähendab elu võtmisest hoidumine?
- Milles seisneb mitteantu võtmisest hoidumine?
- Kuidas hoiduda naudinguid pakkuvast valest käitumisest?
- Kuidas suhtuda seksi?
- Kuidas ületada oskamatut käitumist?

ÕIGE TEGU

Maggavibhaṅga-sutta SN 45.8.

**ELU
HÄVITAMISEST
HOIDUMINE**

**MITTEANTU
VÕTMISEST
HOIDUMINE**

**MITTE-
BRAHMALIKUST
KÄITUMISEST
HOIDUMINE**

„Tee analüüsi suddas“ õpetab Buddha:

Ja mis on, bhikkhud, õige tegu?
See on, bhikkhud, elu hävitamisest hoidumine, mitteantu võtmisest hoidumine [ja] mittebrahmalikust käitumisest hoidumine: seda nimetatakse, bhikkhud, õigeks teoks.

KAKS ÕIGE TEO LIIKI

(Mahācattārī saka-sutta MN 117.)

1. **maine** (lokiya) – tulvadega (sāsavā), kaasneda pälvimustega (puññabhāgiyā) ja küpseda omandamisel (upadhivepakkā), mida iseloomustab elu hävitamisest hoidumine (pāṇātipātā veramaṇī), mitteantud daanast hoidumine (adinnaḍānā veramaṇī) ja naudingulisest varest käitumisest hoidumine (kāmesumicchācārā veramaṇī), või
2. **maistületav** (lokuttarā) – aariale omane (ariyā), tulvadest vaba (anāsavā), maistületava tee osa (lokuttarā maggaṅgā = sotāpanna, sakadāgāmi, anāgāmi, arahant), mida iseloomustab aaria teadvus (ariya-citta), tulvadest vaba teadvus (anāsava-citta), aaria tee osa (ariya-magga-sam-aṅgino), aaria tee arendamine (ariyamaggaṃ bhāvayato) ja kolme kehalise halba toova käitumise hülgamine, mahajätmine, sellest keeldumine ja hoidumine (tīhi kāyaduccaritehi ārati virati paṭivirati veramaṇī).

Õige tegu on seotud õige vaate, õige püüdluse ja õige teadlikkusega

„Suure 40 suttas“ selgitab Buddha, et

vale teo hülgamise püüdlus (micchā-kammantassa pahānāya vāyamati) ja

õige teo saavutamine (sammā-kammantassa upasampadāya)
– see on õige püüdlus (sammā-vāyāma).

Teadlikult valest teost loobumine (sato micchā-kammantaṃ pajahati) ja

teadlikult õige kõne saavutuses viibimine (sato sammā-kammantaṃ upasampajja viharati)
– see on õige teadlikkus (sammā-sati).

Nii keerlevad kolm dhammat – õige vaade, õige püüdlus ja õige teadlikkus, ümber õige teo.

Vale tegutsemise neli alust

„Sigāla’le räägitud suttas“ õpetab Buddha vale käitumise taga olevaid motivaatoreid, milleks on **neli kurja teo alust** (*catūhi ṭhānehi pāpakamma*):

1. tahe (*chandā*),
2. viha (*dosā*),
3. pettekujutus (*mohā*) ja
4. hirm (*bhayā*).

Oskuslikku tegevust ei ole võimalik käivitada nende nelja kurja motivaatori baasilt.

Elu hävitamisest hoidumine (pāṇātipāta virati)

Paalikeelne sõna *pāṇātipātā* [*pāṇa* elusolend + *atipāta* ründama; elu hävitamine; tapmine, mõrvamine; mõrvar] tähendab tahtlikku elu hävitamist ehk tapmist.

Buddha on õpetanud:

Kõik värisevad malaka ees, kõik kardavad surma.

Asetades ennast teise asemele, ära löö ega põhjusta tapmist.

Elu hävitamise ja kahjustamise juhis kehtib eelkõige inimeste kohta, kuid avaramas mõttes hõlmab see kõiki surmava vägivalla eri vorme kõikide olendite suhtes, sõltumata sellest, kas elusolend on põlvnenud munast (*avḍaja*), üsast (*jalābuja*), niiskusest (*saṃsedaja*) või spontaanselt (*opapātika*).

Rahunenu on võit-kaotus mõtlemisest vabanenud

Võit vaenu tekitab
kannatades lamab kaotanu.
Rahunenu õnnes lamab,
sõbralikult, võiduta, kaotuseta.

*„jayaṃ veraṃ pasavati,
dukkhaṃ seti parājito;
upasanto sukhaṃ seti,
hitvā jayaparājayan ti.“*

– Paṭhamasaṅgāma-sutta SN 3.14.

Elu võtmisest hoidumine.

„Cunda suttas“ õpetab Buddha elu võtmisest ja hävitamisest hoidumist (*pāṇātipāta virati*) alljärgnevalt:

„See on, Cunda, [kui] üks hülgab elu võtmise elu võtmisest keeldudes, paneb maha malaka ja mõõga ning elab kõikide elusolendite suhtes halastavalt, hoolivalt ja kaastundlikult.“

Mitteantu võtmisest hoidumine (adinnā-dāna virati)

„Cunda suttas“ õpetab Buddha mitteantu võtmisest hoidumist (adinnā-dāna virati) alljärgnevalt:

[Ta] hülgab mitteantu võtmise, mitteantu võtmisest keeldudes. Seda, mis on teise vara ja rikkus külas või metsas, seda ei võta [ta] varga kombel [endaga] kaasa.

Naudinguid pakkuvast valest käitumisest hoidumine (kāmesu micchā-cāra viratī)

Antud juhhis võib esineda paali tekstides kui:

1. **naudinguid pakkuvast valest käitumisest hoidumine** (kāmesu-micchā-cārā veramaṇī), mis tähendab seda, et bhikkhu ohjab kõiki kuut tajuust ega seo end mitte ühegi naudingut pakkuva vormi, heli, lõhna, maitse, puute ega dhammaga.
2. **mittebrahmalikust käitumisest hoidumine** (abrahma-cariya veramaṇī), mis tähendab, et Aaria järgija elab kaugenenenuna ja eraldununa küla-tasemel (=madalast/labasest) seksiga seotust (methunā gāma-dhammā) ega ole mittelubatud seksuaalvahekorras teisele mehele kuuluva abikaasa või mõne mitteabielus oleva naisega. Buddha õpetuses hõlmab see keeld seksuaalvahekorda.

Ilmikud ja seksuaalsus

Buddha õpetus ei suhtu ilmikute seksi taunivalt. Puudub ka halvustav või hukkamõistev suhtumine masturbeerimise, homoseksuaalsuse, mitmenaisepidamise jt erinevate seksuaalkäitumisvormide suhtes – seda juhul, kui mingi seksuaalkäitumine ei ole seadusega keelatud ja on karistatav.

Küll aga julgustab Buddha dhammat teostama, ihasid kontrollima ning sõltuvustest ja seksuaalköödikutest vabanenuna puhast elu elama.

Oskamatu käitumise ületamine (Puṇṇa-sutta SN 35.88.)

Kui Buddha küsis, mida arvab Puṇṇa sellest, kui Sunāparanta metsikud ja harimatud inimesed teda ründaksid, vastas Puṇṇa, et kui Sunāparanta inimesed

- hurjutavad (*akkosati*) ja teotavad (*paribhāsatī*) mind, siis ma arvan, et nad on armulised (*bhaddakā*), hästi armulised (*subhaddakā*), kuna nad ei löö mind rusikaga (*pāṇī*);
- kui nad löövad mind rusikatega, siis ma arvan, et nad on armulised, hästi armulised, kuna ei viska mind mättaga [kiviga?] (*leḍḍu*);
- kui nad viskavad mind mättaga/kiviga, siis ma arvan, et nad on armulised, hästi armulised, kuna ei peksa mind kepiga/kaikaga (*daṇḍa*);
- kui nad peksavad mind kepiga/kaikaga, siis ma arvan, et nad on armulised, hästi armulised, kuna ei löö mind mõõgaga (*sattha*);
- kui nad löövad mind mõõgaga, siis ma arvan, et nad on armulised, hästi armulised, kuna ei võta mu elu;
- kui nad võtavad mu elu, siis ma mõtlen, et olen olnud Bhagava järgija/õpilane (*sāvakā*) kelle keha ja elu on olnud häbistatud (*aṭṭiyatī*), alandatud (*harāyatī*), tõrjutud (*jigucchatī*); olen noaga mõrvarit otsinud (*satthahārakaṃ pariyesanti*), kuid olen selle ründaja peale otsimata sattunud.

- 3 õige teo osa: (1) elu hävitamisest hoidumist; (2) mitteantu võtmisest hoidumine; (3) mittebrahmalikust käitumisest hoidumin / naudinguid pakkuvast/naudingulisest valest käitumisest hoidumist (SN 45.8, MN 8, Kp 2)
- 2 õige teo liiki: (1) maine ja (2) maistületav (MN 117)
- 4 kurja teo alust: (1) tahe, (2) viha, (3) pettekujutus ja (4) hirm (DN 31).

Õige kõnega seotud peamiste kanooniliste tekstide loetelu

[Apara] Gotamattheragāthā
Thag 10.7.
Abhisanda-sutta AN 8.39.
Accāyika-sutta AN 3.92.
Anuruddha-sutta AN 8.46.
Āvaṭṭahāravibhaṅga Ne 10.
Bhaddāli-sutta MN 65.
Bojjha-sutta AN 8.45.
Chappāṇakopama-sutta SN
35.247.
Cunda-sutta AN 10.176.
Dantabhūmi-sutta MN 125.
Dasasikkhāpada Kp.
Dīghanakha-sutta MN 74.
Dīpaṅkarabuddhavaṃsa Bv
3.
Dutiyakāmbhū-sutta SN
41.6.
Dutiyasaṅgāma-sutta SN
3.15.
Itṭha-sutta
[Pañcaiṭṭhadhamma-sutta] AN
5.43.

Jīvaka-sutta MN 55.
Kevaṭṭa [Kevaddha] sutta DN
11.
Khetta-sutta AN 3.83.
KN Dasasikkhāpada Kp 2.
KN Dhṛp 78, 129, 183, 184,
185.
Kukkuravatika-sutta MN 57.
Kuṭadanta-sutta DN 5.
Maggavibhaṅga-sutta SN
45.8.
Mahāassapura-sutta MN 39.
Mahācattārīsaka-sutta MN
117.
Mahākassapattheragāthā
Thag 18.1.
Mahāpadāna-sutta DN 14.
Mahāparinibbāna-sutta DN
16.
Mahāsakuludāyi-sutta MN 77.
Mahāsīhanāda-sutta MN 12.
Methuna-sutta AN 7.50.

Ñāṇakathā Ps 1.1.
Pāṭaliya-sutta SN 42.13.
Paṭhamasañcetanika-sutta AN
10.217.
Paṭhamasaṅgāma-sutta SN
3.14.
Paṭhamasikkhā-sutta AN 3.86.
Saccavibhaṅga-sutta MN 141.
Sādhu-sutta AN 10.178.
Sakka-sutta AN 10.46.
Sāleyyaka-sutta MN 41.
Sallekha-sutta MN 8.
Sāmaññaphala-sutta DN 2.
Saṃkhittūposatha-sutta AN
8.41.
Sammādiṭṭhi-sutta MN 9.
Saṃyojana-sutta AN 10.13.
Sāraṇja-sutta AN 5.171.
Sīgāla-sutta DN 31.
Sikkhā-sutta AN 3.89
Sikkhāpadavibhaṅga Vb 14.
Sīla-sutta AN 5.107.

Sīla-sutta AN 5.213.
Sīgāla-sutta/Sigālovāda-
sutta DN 31.
Sucarita-sutta KN Iti 65.
Upasatha Vagga suddad.
Upasatha-sutta AN 3.70.
Vāseṭṭha-sutta AN 8.44.
Vera-sutta AN 5.174.
Vibhaṅga-sutta SN 45.8,
Vinaya 1.70; i.85-6.; 1.89;
2.271; 3.113. ; 3.35; 4.260.1;
4.96; 416; Bhikkhunivibhaṅga;
Mahāvibhaṅga,
Pārājikakaṇḍa;
Mahāvibhaṅga, Vb Pd 2;
Parivāra, 4, 4.3; Sañcaritta Bu
Vb Ss 5.
Visākhā-sutta AN 8.43.
Visārada-sutta AN 5.172.
Vitthatūposatha-sutta AN 8.42.

sādhu!

Suurepärane!